

Conferentie over 150 jaar slavernijverleden in Menorode van 19 -21 oktober 2012

Begin jaren tachtig was ik aanwezig op het eerste Moravial georganiseerd in Hernhut. (Het Moravial is een internationale jongeren contactmoment voor de EBG jongeren dat eens in de 4 -5 jaar wordt georganiseerd.)

Tijdens het Moravial kregen we een presentatie van een lieve zuster van het zendingsmuseum die als leuke anekdote meedeelde dat de eerste zendelingen naar de West landden op st. Thomas en de volgende boodschap voor de machthebbers hadden :“We gaan goede gehoorzame slaven van jullie slaven maken”.

Deze boodschap, gaf zij aan, achtten zij noodzakelijk om toegang te krijgen tot de slavengemeenschap. Bij de aanwezigte zwarten op de conferentie viel deze anekdote niet helemaal goed en een broeder uit Jamaica maakte dat ook goed duidelijk.

De opmerking van de eerste zendelingen heb ik jaren geparkeerd als zijnde een noodzakelijke smoes om goed werk te verrichten onder mensen die in ellendige onderdrukking verschrikkelijke beproevingen moesten doorstaan. Het ging per slot van rekening om vrije mensen met een eigen geloof en traditie die eerst geroofd, vervoerd als vee in overbeladen schepen, geketend zonder enige bewegingsvrijheid en ontdaan van elke menselijke waardigheid van geluk mochten spreken als ze Amerika haalden. En dat was nog maar het begin van de beproevingen die ook mijn overgrootouders hebben moeten ondergaan. Als je

ervan uitgaat dat een leven van een slaafgemaakte slechts werd uitgedrukt in arbeidswaarde en de populatie in aantal de aanwezige Europeanen behoorlijk overschreed, hoef ik niet in te gaan op de zware onderdrukking die is toegepast om de slaafgemaakten in het gareel te houden. Dus hulde aan de zendelingen die zich wilden inzetten voor mijn voorouders en dat ze daarbij een slechte smoes hebben gebruikt.....kon ik mee leven.

Dit brengt mij bij de conferentie over 150(140) jaar slavernij verleden in Mennorode van 19 -21 oktober jl.

Mijn persoonlijke indrukken wil ik met u delen.

Op deze conferentie hebben broeders en zusters uit Suriname, Nederland en Duitsland onder voortreffelijke leiding van een aantal zusters en broeders ons op deskundige wijze geleid door het Surinaamse slavernijverleden in relatie tot de EBG.

Mijn dank en complimenten voor de aanpak en de aanzet om te komen tot een werkelijke dialoog tussen nakomelingen van slaafgemaakten en slavenhouders. Ook dank aan de sprekers uit Suriname en Nederland die voortreffelijk onderzoek verrichten naar onze gemeenschappelijke geschiedenis.

En ja.... om te komen tot een goede dialoog moet je weten wat de feiten zijn en die vielen mij heel zwaar. Ook het schrijven van dit stuk valt mij zwaar maar ik voel dat ik dit moet doen.

De belangrijkste negatieve conclusie van de conferentie is volgens mij het **lange zwijgen van (mijn kerk) de EBG** over de wijze waarop de zending is omgegaan met de situatie van de slaafgemaakten.

Om enkele punten te noemen:

1. Dat Afrikanen werden gebruikt als slaven werd geaccepteerd als feit en er werd, op een enkeling na, geen stelling tegen genomen. Hulde aan mensen als Otto Tank die de mens boven het zakelijke stelden en zich daadwerkelijk het lot van mijn voorouders hebben aangetrokken.

2. De zendelingen hielden zelf ook slaven en de leiding van de zending in Suriname was niet enthousiast over de afschaffing van de slavernij vanwege o.a. de economisch schade die geleden zou worden.
3. Veel Europese zendelingen zagen de (zwarte)Afrikanen als het laagste menselijke ras en veroordeelden de cultuur en godsdienst op voorhand als heidens. De contractarbeiders in de postslavernijperiode daarentegen zagen ze als mensen met een eigen godsdienst en cultuur. Het moge duidelijk zijn dat dit, verschil in behandeling tot oorzaak had en mogelijk nog heeft.

Als belangrijke positieve conclusie werd vooral vanuit de Surinaamse hoek genoemd **Onderwijs en Gezondheidszorg**.

- ✧ De zendelingen waren de eersten die onderwijs gaven aan slaafgemaakten, waarvan enkelen het zover hebben geschopt dat ze arts werden (dr. Gravenberg) of uitvindingen hebben gedaan waar we wereldwijd nu nog profijt van hebben (Matliger).

Tot op heden is de EBG de grootste verzorger van onderwijs in Suriname. Ik ken weinig Surinamers die ongeacht ras of afkomst niet enig EBG onderwijs hebben ontvangen.

- ♣ In Suriname is de EBG een belangrijke peiler als het gaat om gezondheidszorg ,ook op plekken waar de overheid lange tijd geen moeite voor deed.

Kortom zoet en zuur. Maar het zuur viel mij veel zwaarder dan ik had gedacht. En ik vrees dat ik niet de enige was getuige het volgende voorval.

Eén van de aanwezige witte broeders gaf aan dat hij zich niet verantwoordelijk voelde voor de daden van zijn voorouders. Ik voelde even verontwaardiging opkomen maar dat maakte gauw plaats voor medelijden. Want als je opgegroeid bent in de wetenschap dat je voorouders helden zijn die hun leven hebben geriskeerd voor onderdrukte broeders en zusters en uit onderzoek blijkt dat ze deel uitmaakten van het systeem van onderdrukking en mishandeling dan zou het mij ook zwaar vallen.

Wat ik op de conferentie heb geleerd en daar wil ik graag met alle broeders en zusters over van gedachten wisselen, is het volgende:

1. We **moeten** allen weten wat onze gedeelde geschiedenis is. Zowel de goede als de slechte kanten daarvan. De onderzoeken moeten wat mij betreft dus door gaan.

Alleen als je kennis van zaken hebt kun je die een goede plek geven.

2. We **moeten** ermee leren omgaan. Ook met de pijn dat, voor velen van ons, het ook om overgroot- of bedovergrootouders gaat die misdaden tegen de mensheid hebben begaan en/of ondergaan.
3. We **moeten** speuren naar patronen uit het slavernijverleden die doorwerken in het heden en daarmee afrekenen in ons persoonlijk leven, in de kerkelijke omgang met elkaar en in structuren van onze kerk. Om te beginnen in Europa en dan de rest van de wereld. Wat mij betreft met dezelfde zendingsdrang als in het verleden.
4. We **moeten** eerlijk zijn naar elkaar en zaken niet bagatelliseren. Zelfs een kind van drie kon in de slavernijperiode het onderscheid maken tussen een mens en een dier. Mensen behandelen als vee was/is domweg een misdaad. Dus argumenten als `het was de tijdgeest e.d.` moeten we eindelijk achterwege laten.
5. Willen we verder met elkaar dan **moeten** we elkaar de fouten van de voorouders vergeven en erop toezien dat we in deze tijd niet vervallen in dezelfde fouten. *br. Eric Woerdings*

